"Delta Telekom LTD" MMM

31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları və müstəqil auditorun rəyi

Müstəqil auditorun rəyi……...………………………………………………………..3

Konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat……...………………………………6

Konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat…..……………………………7

Konsolidə edilmiş pul hərəkətləri hesabatı……………………...…………………………8

Konsolidə edilmiş kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat….……………………………9

1. Giriş 10

2. Mühüm mühasibat uçotu prinsipləri 10

3. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri 31

4. Debitor borcları 31

5. Mal-materiallar 31

6. Verilmiş avanslar 32

7. Əsas vəsaitlər 32

8. Kreditor borcları 33

9. Alınmış avanslar 33

10. Digər öhdəliklər 33

11. Satış gəliri 33

12. Digər əməliyyat xərcləri 34

13. Maliyyə risklərinin idarə olunması 34

14. Əlaqəli tərəflər ilə əməliyyatlar 35

Müstəqil auditorun rəyi

“Delta Telekom LTD” Məhdud Məsuliyyətli Müəssisəsinin Səhmdarlarına və Rəhbərliyinə:

Rəy

Biz, “Delta Telekom LTD” Məhdud Məsuliyyətli Müəssisəsinin (bundan sonra “Şirkət”) 31 dekabr 2021-ci il tarixinə təqdim edilən konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat, həmin tarixdə başa çatmış il üzrə konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat, konsolidə edilmiş kapitalda dəyişikliklər və konsolidə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, eləcə də əsas mühasibat prinsiplərinin və digər izahedici qeydlərin xülasəsindən ibarət olan maliyyə hesabatlarının audit yoxlamasını aparmışıq.

Hesab edirik ki, əlavə olunmuş konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Şirkətin 31 dekabr 2021-ci il tarixinə maliyyə vəziyyətini, habelə göstərilən tarixdə başa çatmış il üçün maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına (MHBS) uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlərdə ədalətli əks etdirir.

Rəy üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq Audit Standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətimiz əlavə olaraq hesabatımızın “Maliyyə Hesabatlarının Auditi üçün Auditorun Məsuliyyəti” bölməsində təsvir edilir. Biz maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normalar ilə Mühasiblərin Beynəlxalq Etika Standartları Şurasının “Etika məcəlləsinin” (MBESŞ məcəlləsi) tələblərinə uyğun olaraq Şirkətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə, eləcə də MBESŞ məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Maliyyə Hesabatları üzrə Rəhbərliyin və İdarəetmə Səlahiyyətləri olan Şəxslərin Məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının MHBS-ya uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Şirkəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının verilmə prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə Hesabatlarının Auditinə görə Auditorun Məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz təqdim edilmiş maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin bu səviyyədə olan əminlikdə əhəmiyyətli təhriflər mövcud olduğu hallarda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış auditin belə təhrifləri həmişə aşkarlayacağına zəmanət vermir. Təhriflər saxtakarlıq və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə edilmiş maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

BAS-ların tələblərinə uyğun olaraq aparılan auditin bir hissəsi kimi biz audit aparılan zaman peşəkar mühakimə tətbiq edirik və peşəkar skeptisizm nümayiş etdiririk. Biz həmçinin:

- Maliyyə hesabatlarında saxtakarlıq və ya xətalar nəticəsində əhəmiyyətli təhriflər risklərini müəyyən edib qiymətləndiririk, bu risklərə cavab verən audit prosedurlarını planlaşdırıb həyata keçiririk və rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasib audit sübutlarını əldə edirik. Saxtakarlıq nəticəsində əhəmiyyətli təhrifi aşkarlamamaq riski xətalar nəticəsindəkindən daha yüksəkdir, çünki saxtakarlıq sözləşmə, dələduzluq,

qərəzli hərəkətsizlik, həqiqətə uyğun olmayan məlumatlardan və ya daxili nəzarətin kobudcasına pozulmasından ibarət ola bilər;

- Şirkətin daxili nəzarətin səmərəliliyinə dair rəy bildirmək məqsədi üçün olmamaq şərti ilə, bu şəraitlərdə uyğun olan audit prosedurlarını planlamaq üçün auditə aid daxili nəzarəti başa düşürük;

- İstifadə edilmiş uçot siyasətinin uyğunluğunu və rəhbərlik tərəfindən həyata keçirilən uçot qiymətləndirmələrinin və əlaqəli məlumatların açıqlanmasının məntiqliliyini qiymətləndiririk;

- Mühasibat uçotunun fasiləsizlik prinsipinin rəhbərlik tərəfindən istifadə edilməsinin uyğunluğuna və əldə edilən audit sübutlarının əsasında Şirkətin fəaliyyətini fasiləsiz davam etmək imkanını ciddi şübhə altına qoya bilən hadisələrlə və ya şəraitlərlə bağlı əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olub-olmadığına dair nəticə çıxarırıq. Əhəmiyyətli qeyri-müəyyənliyin mövcud olduğu haqqında nəticə çıxardığımız halda, auditor hesabatımızda maliyyə hesabatlarındakı əlaqəli məlumatların açıqlanmasına diqqət yetirməliyik və ya belə məlumatların açıqlanması kifayət olmadığı halda, rəyimizə dəyişiklik etməliyik. Nəticələrimiz auditor hesabatımızın tarixinədək əldə edilən audit sübutlarına əsaslanmalıdır. Lakin sonrakı hadisələr və ya şəraitlər Şirkətin fasiləsiz fəaliyyətinin dayandırılmasına səbəb ola bilər;

- Məlumatların açıqlanması da daxil olmaqla, maliyyə hesabatlarının ümumi təqdimatını, strukturunu və məzmununu, habelə əsas əməliyyatların və hadisələrin maliyyə hesabatlarında ədalətli təqdim edilib-edilmədiyini qiymətləndiririk.

Biz idarəetmə səlahiyyətləri verilmiş şəxslərə digər məsələlərlə yanaşı auditin planlaşdırılmış həcmi və müddətləri, habelə əhəmiyyətli audit sübutları, o cümlədən audit apardığımız zaman daxili nəzarətdə aşkar etdiyimiz əhəmiyyətli çatışmazlıqlar haqqında məlumat veririk.

20 dekabr 2022

Bakı, Azərbaycan

"Delta Telecom LTD" MMM

31 dekabr 2021-ci il tarixinə konsolidə edilmiş maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat

(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Pul və pul ekvivalentləri	3	29,977	34,346
Debitor borcları	4	38,144	31,653
Mal-materiallar	5	4,446	4,118
Verilmiş avanslar	6	35,813	34,560
Digər aktivlər		10	60
CƏMİ CARİ AKTİVLƏR		**108,390**	**104,737**
Qeyri-maddi aktivlər		48	54
Əsas vəsaitlər	7	64,735	64,604
Verilmiş kreditlər		3,691	3,175
İnvestisiyalar		4	-
CƏMİ UZUNMÜDDƏTLİ AKTİVLƏR		**68,478**	**67,833**
CƏMİ AKTİVLƏR		**176,868**	**172,570**
Kreditor borcları	8	20,151	19,170
Alınmış avanslar	9	5,267	4,756
Digər öhdəliklər	10	2,269	6,961
CƏMİ CARİ ÖHDƏLİKLƏR		**27,687**	**30,887**
Təxirə salınmış vergi öhdəliyi		5,930	5,684
CƏMİ UZUNMÜDDƏTLİ ÖHDƏLİKLƏR		**5,930**	**5,684**
CƏMİ ÖHDƏLİKLƏR		**33,617**	**36,571**
Nizamnamə kapitalı		27	27
Bölüşdürülməmiş mənfəət		143,224	135,972
CƏMİ KAPİTAL		**143,251**	**135,999**
CƏMİ KAPİTAL VƏ ÖHDƏLİKLƏR		**176,868**	**172,570**

Şirkətin rəhbərliyi adından:

Vəliyev Ramazan,
Baş Direktor ____________________

Bəhrəmova Leyla,
Maliyyə Direktoru ____________________

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI BAKI ŞƏHƏRİ DELTA TELEKOM LTD DELTA AZERBAIJAN REPUBLIC BAKU CITY DELTA TELECOM LTD

"Delta Telecom LTD" MMM

31 dekabr 2021-ci ildə bitən il üçün konsolidə edilmiş mənfəət və ya zərər haqqında hesabat

(min Azərbaycan manatı ilə)

	Qeyd	2021	2020
Satış gəliri	11	66,382	67,233
CƏMİ GƏLİRLƏR		**66,382**	**67,233**
Trafik xidmətləri		(19,191)	(19,569)
Amortizasiya		(7,452)	(8,697)
İşçi heyəti		(6,232)	(5,858)
Quraşdırma və kabel işləri		(1,606)	(6,897)
Material xərci		(227)	(1,125)
Məzənnə fərqləri		-	2,507
Digər əməliyyat xərcləri	12	(1,320)	(1,700)
CƏMİ ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ		**(36,028)**	**(41,339)**
XALİS ƏMƏLİYYAT MƏNFƏƏTİ		30,354	25,894
Digər qeyri-əməliyyat xərcləri		-	(800)
VERGİDƏN ƏVVƏLKİ MƏNFƏƏT		**30,354**	**25,094**
Mənfəət vergisi	15	(6,435)	(5,975)
XALİS MƏNFƏƏT		**23,919**	**19,119**

Şirkətin rəhbərliyi adından:

Vəliyev Ramazan,
Baş Direktor ____________

Bəhrəmova Leyla,
Maliyyə Direktoru ____________

"Delta Telecom LTD" MMM

31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidə edilmiş pul hərəkətləri hesabatı

(min Azərbaycan manatı ilə)

	2021	2020
Müştərilərdən mədaxil	101,747	79,292
İşçilərə ödənişlər	(6,029)	(5,806)
Təchizatçılara ödənişlər	(49,418)	(31,833)
Dövlət büdcəsinə ödənişlər	(17,935)	(11,950)
ƏMƏLİYYAT PUL HƏRƏKƏTLƏRİ	**28,365**	**29,703**
Əsas vəsaitlərin alışı	(16,067)	(11,524)
İNVESTİSİYA PUL HƏRƏKƏTLƏRİ	**(16,067)**	**(11,524)**
Dividentlərin ödənilməsi	(16,667)	(11,112)
MALİYYƏLƏŞMƏ PUL HƏRƏKƏTLƏRİ	**(16,667)**	**(11,112)**
Məzənnə fərqləri	-	324
XALİS DƏYİŞKLİK	**(4,369)**	**7,391**
DÖVRÜN ƏVVƏLİNDƏ PUL VƏ PUL EKVİVALENTLƏRİ	**34,346**	**26,955**
DÖVRÜN SONUNDA PUL VƏ PUL EKVİVALENTLƏRİ	**29,977**	**34,346**

Şirkətin rəhbərliyi adından:

Vəliyev Ramazan,
Baş Direktor

Bəhrəmova Leyla,
Maliyyə Direktoru

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI BAKI ŞƏHƏRİ DELTA TELEKOM LTD DELTA DELTA TELECOM LTD AZERBAIJAN REPUBLIC BAKU CITY

"Delta Telecom LTD" MMM
31 dekabr 2021-ci il tarixində bitən il üzrə konsolidə edilmiş kapital dəyişikliklər haqqında hesabat
(min Azərbaycan manatı ilə)

	Nizamnamə kapitalı	Bölüşdürülməmiş mənfəət	CƏMİ
31 dekabr 2019-cu il tarixinə balans	**27**	**127,965**	**127,992**
İl üzrə mənfəət	-	19,119	19,119
Divident	-	(11,112)	(11,112)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə balans	**27**	**135,972**	**135,999**
İl üzrə mənfəət	-	23,919	23,919
Divident	-	(16,667)	(16,667)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə balansı	**27**	**143,224**	**143,251**

Şirkətin rəhbərliyi adından:

Vəliyev Ramazan,
Baş Direktor ____________

Bəhrəmova Leyla,
Maliyyə Direktoru ____________

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI BAKI ŞƏHƏRİ
DELTA TELEKOM LTD
DELTA
DELTA TELECOM LTD
AZERBAIJAN REPUBLIC BAKU CITY

1. Giriş

Delta Telekom Ltd 6 iyun 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikasında yaradılmış məhdud məsuliyyətli cəmiyyətdir (Şirkət). Şirkət ilk növbədə iri yerli və xarici internet provayderlərinə, eləcə də iri dövlət və özəl müəssisələrə internet trafiki xidmətlərinin göstərilməsi ilə məşğul olur.

Şirkətin yeganə törəmə müəssisəsi Azərbaycan Respublikasında 18 dekabr 2006-cı il tarixində təsis edilmiş hüquqi şəxs Telekom İnvest MMC-dir (törəmə müəssisə). Şirkət törəmə müəssisəsinin nizamnamə kapitalının 75%-nə sahibdir.

31 dekabr 2020 və 2021-ci il tarixlərinə Şirkətin müvafiq olaraq 213 və 200 işçisi var idi. Şirkətin qeydiyyat yeri Müzəffər Həsənov küç. 69, Bakı, Azərbaycan Respublikası.

2. Mühüm mühasibat uçotu prinsipləri

Maliyyə hesabatlarının hazırlanmasının əsası

Şirkətin konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları Beynəlxalq Mühasibat Uçotu Standartları Şurası (IASB) tərəfindən dərc edilmiş Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına (BMHS) uyğun olaraq hazırlanmışdır.

Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları, tarixi dəyər prinsiplərinə əsasən hazırlanmışdır. Tarixi dəyər, ümumiyyətlə, mal və xidmətlər müqabilində verilən məbləğin ədalətli dəyərinə əsaslanır. Konsolidə edilmiş maliyyə hesabatları əksi göstərilmədiyi hallarda Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilmişdir.

Davamlıq prinsipi

Rəhbərlik konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarını təsdiq edərkən, Şirkətin yaxın gələcəkdə fəaliyyətini davam etdirmək üçün adekvat resurslara malik olduğuna dair əsaslı gözləntilərə malikdir. Beləliklə, bu konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında mühasibat uçotunun davamlılığı prinsipi qəbul edilmişdir.

Cari və ya uzunmüddətli kateqoriyaya təsnifat

Şirkət cari/uzunmüddətli təsnifat meyarları əsasında maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda aktivləri və öhdəlikləri təqdim edir. Şirkət aşağıdakı hallarda aktivləri cari aktiv kimi təsnifləşdirir:

- Şirkətin adi əməliyyat dövründə satılmaq və ya istifadə üçün saxlanıldıqda və ya realizasiya olunması ehtimal olunduqda;
- Əsasən alqı-satqı məqsədləri üçün saxlandıqda;
- Hesabat tarixindən sonra on iki ay müddətində realizasiya ediləcəyi ehtimal olunduqda; və ya
- Hesabat tarixindən sonra ən az on iki ay müddətində mübadiləsinə və ya istifadəsinə məhdudiyyət qoyulmayan pul vəsaiti və ya onun ekvivalenti formasında olduqda.

Bütün digər aktivlər uzunmüddətli aktivlər kimi təsnif edilir.

Öhdəlik aşağıdakı hallarda cari hesab olunur:

- Şirkətin adi əməliyyat dövründə onların ödənilməsi nəzərdə tutulduqda;
- Əsasən alqı-satqı məqsədləri üçün saxlandıqda;
- Hesabat tarixindən etibarən on iki ay ərzində ödənilməli olduqda; və ya
- Şirkət öhdəliyin yerinə yetirilməsini hesabat tarixindən ən azı on iki ay uzatmaq kimi şərtsiz hüquqa malik olmadıqda.

Qarşı tərəfin seçiminə əsasən onun kapital alətlərinin emissiyasının ödənilməsi ilə nəticələnə bilən öhdəliyin şərtləri onun təsnifatına təsir göstərmir.

Şirkət bütün digər öhdəlikləri uzunmüddətli öhdəliklər kimi təsnif edir.

Gəlirin tanınması

MALLARIN SATIŞI - TOPDANSATIŞ.
Şirkət topdansatış bazarında bir sıra məhsullar satır. Satışlar məhsulların müştəriyə təhvil verildiyi və müştərinin məhsulları qəbul etməsinə təsir göstərə biləcək yerinə yetirilməmiş öhdəlik olmadıqda, məhsullara nəzarət öhdəliyi qarşı tərəfə keçdikdə tanınır. Çatdırılma məhsullar müəyyənləşmiş yerə göndərildikdə və ya birbaşa Şirkətin ərazisindən müştəriyə təhvil verildikdə baş verir. Debitor borc, malların çatdırılması zamanı tanınır, çünki bu, ödənişin şərtsiz olduğu vaxt nöqtəsidir, çünki ödəniş vaxtı çatana qədər yalnız vaxtın keçməsi tələb olunur.
XİDMƏTLƏR.
Xidmətlərin göstərilməsindən əldə edilən gəlir xidmətlərin göstərildiyi hesabat

dövründə tanınır. Sabit qiymətli müqavilələr üzrə gəlir, hesabat dövrünün sonuna qədər göstərilən faktiki xidmətə əsasən, göstərilməli olan xidmətlərin ümumi həcminə nisbətdə tanınır, çünki müştəri faydaları eyni vaxtda alır və istifadə edir. Şirkət xidmətlərin irəliləyişini ölçmək üçün daxiletmə metodundan istifadə edir. Çünki Şirkətin səyi ilə xidmətin müştəriyə ötürülməsi arasında birbaşa əlaqə var.

Xarici valyutalar

FUNKSİONAL VƏ TƏQDİMAT VALYUTALARI.

Şirkətin konsolidə olunmuş maliyyə hesabatlarına daxil edilmiş maddələr müəssisənin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası ("funksional valyuta") ilə ölçülür. Konsolidə olunmuş maliyyə hesabatları Şirkətin funksional və təqdimat valyutası olan Azərbaycan manatı ilə təqdim olunur.

ƏMƏLİYYATLAR VƏ BALANSLAR.

Müəssisənin funksional valyutasından başqa valyutalarda (xarici valyutalar) aparılan əməliyyatlar Azərbaycan Mərkəzi Bankının əməliyyatların aparıldığı tarixə müəyyən etdiyi rəsmi valyuta məzənnələri ilə tanınır. Hər bir hesabat tarixində xarici valyutada ifadə edilmiş monetar aktiv və öhdəliklər hesabat tarixinə rəsmi valyuta məzənnələrindən istifadə etməklə yenidən çevrilir. Xarici valyutada ifadə olunan ədalətli dəyərlə uçota alınan qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin müəyyən edildiyi tarixdə qüvvədə olan məzənnələrlə çevrilir. Xarici valyutada ilkin dəyəri ilə ölçülən qeyri-monetar maddələr yenidən çevrilmir.

Borclara aid olan valyuta məzənnələrindən gələn gəlir və zərərlər maliyyə xərcləri daxilində mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunur. Bütün digər valyuta məzənnələri üzrə mənfəət və zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda xalis əsasda valyuta məzənnələri üzrə mənfəət/(zərər) tərkibində təqdim olunur.

Vergi

Gəlir vergisi xərcləri cari və təxirə salınmış vergilərin cəmini əks etdirir.

CARİ GƏLİR VERGİSİ.

Cari vergi il üzrə vergi tutulan mənfəətə əsaslanır. Vergi tutulan mənfəət mənfəət və ya zərərdə əks etdirilən xalis mənfəətdən fərqli ola bilər, çünki o, digər illərdə vergiyə cəlb edilən və ya çıxılan gəlir və ya xərc maddələrini və heç vaxt vergiyə cəlb olunmayan və ya çıxılan maddələri istisna edir. Şirkətin cari vergi üzrə öhdəliyi Azərbaycan Vergi Məcəlləsinin tələblərinə uyğun olaraq hesablanır.

Rəhbərlik mütəmadi olaraq vergi bəyannamələrində tətbiq olunan vergi qaydalarının şərh edilməli olduğu vəziyyətlərlə bağlı mövqeləri qiymətləndirir və müvafiq hallarda müddəalar yaradır.

TƏXİRƏ SALINMIŞ VERGİ.

Təxirə salınmış vergi konsolidə edilmiş maliyyə hesabatlarında aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri ilə mənfəət verginin hesablanmasında istifadə edilən müvafiq vergi bazaları arasındakı fərqlər üzrə ödənilməli və ya bərpa oluna bilən vergidir və öhdəlik metodundan istifadə etməklə uçota alınır. Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri ümumiyyətlə bütün vergi tutulan müvəqqəti fərqlər üçün, təxirə salınmış vergi aktivləri isə çıxılan müvəqqəti fərqlərdən, vergiyə cəlb olunan gəlirin istifadə oluna bilən ehtimal edilən dərəcədə tanınır. Müvəqqəti fərq nə vergiyə cəlb olunan gəlirin, nə də uçot mənfəətinə təsir göstərməyən əməliyyatda digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından (müəssisələrin birləşməsindən başqa) yaranarsa, bu cür aktiv və öhdəliklər tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat tarixində nəzərdən keçirilir və aktivin hamısının və ya bir hissəsinin bərpa olunmasına imkan vermək üçün kifayət qədər vergiyə cəlb olunan gəlirin olacağı ehtimalı artıq olmadığı dərəcədə azaldılır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və öhdəlikləri cari vergi aktivlərini cari vergi öhdəlikləri ilə əvəz etmək üzrə qanuni hüquqa malik olduqda və onlar eyni vergi orqanı tərəfindən tutulan mənfəət vergilərinə aid olduqda və eyni zamanda Şirkət cari vergi aktivlərini və öhdəliklərini xalis əsaslarla ödəmək niyyətində olduqda əvəzləşdirilir.

Cari və təxirə salınmış vergi, digər məcmu gəlirdə və ya bilavasitə kapitalda tanınmış maddələrə aid olduğu hallar istisna olmaqla, mənfəət və ya zərərdə tanınır. Bu halda vergi həm də müvafiq olaraq digər məcmu gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

<u>Əmlak, tikili və avadanlıq</u>

Əsas vəsaitlər hər hansı yığılmış amortizasiya və dəyərsizləşmə üzrə zərərlər çıxılmaqla, ilkin dəyərdə uçota alınır. Torpaq amortizasiya olunmur.

İstehsal, təchizat və ya inzibati məqsədlər üçün və ya hələ müəyyən edilməmiş məqsədlər üçün tikinti prosesində olan daşınmaz əmlak hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərəri çıxılmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır. Dəyərə peşəkar haqlar və tələblərə cavab verən aktivlər üçün Şirkətin uçot siyasətinə uyğun olaraq kapitallaşdırılan borclar üzrə məsrəflər daxildir. Bu aktivlərin digər əmlak aktivləri ilə

eyni əsaslarla müəyyən edilən amortizasiyası həmin aktivlər təyinatı üzrə istifadəyə hazır olduqdan başlayır.

Amortizasiya düz xətt metodundan istifadə etməklə aktivlərin ilkin alış dəyərindən və ya aktivin qiymətləndirmə əsasında müəyyənləşmiş dəyərindən faydalı istifadə müddəti ərzindəki qalıq dəyərini çıxılmaqla aşağıdakı əsaslarla silmək üçün tanınır:

Kateqoriya	**Faydalı istifadə müddəti**
Binalar və tikililər	50 il
Maşın və avadanlıq	10 il
Digər avadanlıq	5 il
Nəqliyyat vasitələri	6-10 il

Təxmin edilən faydalı istifadə müddətləri, qalıq dəyərlər və amortizasiya metodu hər bir hesabat dövrünün sonunda yoxlanılır və baş vermiş hər hansı dəyişikliklərin təsiri perspektiv əsaslarla nəzərə alınır.

Torpaq, tikili və avadanlıq satıldıqda və ya aktivin davamlı istifadəsindən gələcək iqtisadi səmərələrin əldə olunmayacağı gözlənildikdə onun tanınması dayandırılır. Aktivin satılması və ya silinməsi nəticəsində yaranan gəlir və ya zərər satış gəlirləri ilə aktivin balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Qeyri-maddi aktivlər

Alınmış qeyri-maddi aktivlər tanınma zamanı ilkin dəyərlə ölçülür.

İlkin tanınmadan sonra, qeyri-maddi aktiv hər hansı yığılmış amortizasiya və hər hansı yığılmış qiymətdən düşmə zərərləri çıxılmaqla özünün ilkin dəyəri ilə uçota alınmalıdır. Kapitallaşdırılmış inkişaf xərcləri istisna olmaqla, daxili şəkildə yaradılmış qeyri-maddi aktivlər kapitallaşdırılmır və müvafiq xərclər xərclərin çəkildiyi dövrdə mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Qeyri-maddi aktivlərin faydalı istifadə müddəti məhdud və ya qeyri-müəyyən müddət kimi qiymətləndirilir.

Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər faydalı iqtisadi istifadə müddəti ərzində amortizasiya edilir və qeyri-maddi aktivin dəyərsizləşə biləcəyinə dair əlamətlər olduqda dəyərsizləşmə üçün qiymətləndirilir. Məhdud faydalı istifadə müddəti olan

qeyri-maddi aktiv üçün amortizasiya müddəti və amortizasiya metodu hər hesabat dövrünün sonunda ən azı bir dəfə nəzərdən keçirilir.

Gözlənilən faydalı istifadə müddətində və ya aktivdə təcəssüm olunmuş gələcək iqtisadi səmərələrin gözlənilən istehlak modelində dəyişikliklər müvafiq hallarda amortizasiya müddətinə və ya metoduna dəyişiklik etmək üçün nəzərdə tutulur və uçot təxminlərində dəyişikliklər kimi nəzərə alınır. Son istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər üzrə amortizasiya xərcləri mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeyri-maddi aktivlərin funksiyasına uyğun olan xərc kateqoriyasında tanınır.

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər amortizasiya olunmur, lakin hər il fərdi və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidlər səviyyəsində dəyərsizləşmə üzrə sınaqdan keçirilir. Aktivin qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətinin qiymətləndirilməsi aktivin qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddətli olmasını dəstəklənməyə davam edib-etmədiyini müəyyən etmək üçün hər il nəzərdən keçirilir. Əks halda, faydalı istifadə müddətinin qeyri-müəyyən müddətdən müddətliyə dəyişməsi perspektiv əsasda həyata keçirilir.

Qeyri-maddi aktiv silindikdə (yəni, alıcı nəzarəti əldə etdiyi tarixdə) və ya onun istifadəsi və ya silinməsindən gələcək iqtisadi səmərə gözlənilmədikdə tanınması dayandırılır. Aktivin tanınmasının dayandırılması zamanı yaranan hər hansı gəlir və ya zərər (aktivin silinməsindən əldə olunan xalis gəlirlə balans dəyəri arasında fərq kimi hesablanır) mənfəət və ya zərər haqqında hesabata daxil edilir.

Ehtiyatlar

Xammal, bitməmiş istehsalat və hazır məhsullar ilkin dəyərdən və ya xalis satış dəyərindən ən aşağı olan qiymətlə uçota alınır. Dəyər birbaşa materialları və müvafiq hallarda birbaşa əmək məsrəflərini və ehtiyatların hazırkı yer və vəziyyətinə gətirilməsi zamanı çəkilmiş qaimə məsrəflərini əhatə edir. Dəyər orta çəkili maya dəyəri metodundan istifadə etməklə hesablanır. Alınmış inventarların dəyəri güzəştlər və endirimlər çıxıldıqdan sonra müəyyən edilir. Xalis satış dəyəri təxmin edilən satış qiymətini bütün təxmin edilən tamamlama xərcləri və marketinq, satış və paylama zamanı çəkiləcək məsrəflər çıxılmaqla əks etdirir.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda yer alan pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri banklarda və kassada olan pul vəsaitlərini və nağd pul məbləğlərinə asanlıqla

konvertasiya edilə bilən və cüzi dəyər dəyişiklikləri riskinə məruz qalan ilkin ödəmə müddəti üç ay və ya daha az olan qısamüddətli yüksək likvidli əmanətləri və bank overdraftlarını əhatə edir. Bank overdraftları balansda cari öhdəliklərdə borclar daxilində göstərilir.

Qeyri-maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Şirkət hər hesabat tarixində aktivin dəyərsizləşməsinə dair əlamətin olub-olmamasını qiymətləndirir. Hər hansı dəyərsizləşmə əlaməti varsa və ya aktiv üçün illik dəyərsizləşmə testi tələb olunduqda, Şirkət aktivin bərpa edilə bilən dəyərini təxmin edir. Aktivin bərpa edilə bilən dəyəri aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidin (PYV) ədalətli dəyərindən xaric etmə xərcləri çıxılmaqla alınan dəyərdən və onun istifadə dəyərindən daha yüksək olanıdır. Bərpa edilə bilən dəyər, digər aktivlərdən və ya aktiv qruplarından əhəmiyyətli dərəcədə asılı olmayan pul vəsaitlərinin daxilolmalarını yaratmadığı halda, fərdi aktiv üçün müəyyən edilir. Aktivin və ya pul vəsaitlərini yaradan vahidin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərindən artıq olduqda, aktiv dəyərsizləşmiş hesab edilir və bərpa edilə bilən dəyərə qədər silinir.

İstifadə dəyərini qiymətləndirərkən, təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti pulun zaman dəyərinin cari bazar qiymətləndirmələrini və aktivə xas riskləri əks etdirən vergidən əvvəlki diskont dərəcəsindən istifadə etməklə onların cari dəyərinə diskont edilir. Xaric edilmə xərcləri çıxılmaqla ədalətli dəyərin müəyyən edilməsində son bazar əməliyyatları nəzərə alınır. Əgər belə əməliyyatlar müəyyən edilə bilmirsə, müvafiq qiymətləndirmə modelindən istifadə edilir.

dəyərsizləşmənin hesablanmasını ən son büdcələr və fərdi aktivlərin bölüşdürüldüyü Şirkətin hər bir pul vəsaitlərini yaradan vahid üçün ayrıca hazırlanmış proqnoz hesablamaları əsasında edir. Bu büdcələr və proqnoz hesablamaları ümumiyyətlə beş illik dövrü əhatə edir. Uzunmüddətli artım tempi hesablanır və beşinci ildən sonra gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini layihələndirmək üçün tətbiq edilir.

Davam edən əməliyyatların dəyərsizləşməsi ilə bağlı zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda digər məcmu gəlir hesabatında aparılan yenidən qiymətləndirmə ilə əvvəllər yenidən qiymətləndirilmiş əmlaklar istisna olmaqla, dəyərsizləşmiş aktivin funksiyasına uyğun olaraq xərc kateqoriyalarında tanınır.

Bu cür əmlaklar üçün dəyərsizləşmə əvvəlki hər hansı yenidən qiymətləndirmənin məbləğinə qədər digər məcmu gəlir hesabatında tanınır.

Qudvil istisna olmaqla, aktivlər üçün əvvəllər tanınmış dəyərsizləşmə itkilərinin artıq mövcud olmadığı və ya azaldığına dair əlamətin olub-olmadığını müəyyən etmək üçün

hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparılır. Belə bir əlamət varsa, Şirkət aktivin və ya pul vəsaitlərinin yaradılması vahidinin bərpa edilə bilən məbləğini təxmin edir. Əvvəllər tanınmış dəyərsizləşmə zərəri yalnız sonuncu dəyərsizləşmə zərərinin tanınmasından sonra aktivin bərpa edilə bilən dəyərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən fərziyyələrdə dəyişiklik olduqda ləğv edilir. Aktivin balans dəyəri onun bərpa edilə bilən dəyərini və ya əvvəlki illərdə aktiv üçün dəyərsizləşmə zərəri tanınmadığı təqdirdə, amortizasiya çıxılmaqla müəyyən edilə bilən balans dəyərindən artıq olmamaq üçün məhdudlaşdırılır. Aktiv yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınmadıqda, bu cür geri qaytarma mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda tanınır və bu halda bərpa yenidən qiymətləndirmə artımı kimi nəzərə alınır.

Qeyri-müəyyən faydalı istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlər hər il müvafiq olaraq və şərtlər balans dəyərinin dəyərsizləşə biləcəyini göstərdikdə pul vəsaitlərinin yaradılması vahidi səviyyəsində dəyərsizləşmə üçün yoxlanılır.

Maliyyə aktivləri

İLKİN TANINMA VƏ ÖLÇÜM.
Əhəmiyyətli maliyyə komponentinə malik olmayan və əməliyyat qiyməti ilə qiymətləndirilən ticarət debitor borcları istisna olmaqla, maliyyə aktivləri ilkin olaraq ədalətli dəyərlə ölçülür. Maliyyə aktivlərinin (maliyyə aktivləri istisna olmaqla və ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilməklə) əldə edilməsi və ya buraxılması ilə birbaşa əlaqəli olan əməliyyat xərcləri ilkin tanınma zamanı maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinə əlavə edilir. Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilən maliyyə aktivlərinin əldə edilməsi ilə birbaşa əlaqəli olan əməliyyat xərcləri dərhal mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alış və ya satışının tanınıb-tanınmaması ticarət tarixi əsasında aparılır. Müntəzəm alış və ya satışlar bazarda tənzimləmə və ya konvensiya ilə müəyyən edilmiş vaxt çərçivəsində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alışı və ya satışıdır. Bütün tanınmış maliyyə aktivləri sonradan maliyyə aktivlərinin təsnifatından asılı olaraq ya amortizasiya olunmuş dəyərlə, ya da ədalətli dəyərlə bütövlükdə ölçülür.
MALİYYƏ AKTİVLƏRİNİN TƏSNİFATLANMASI.
Aşağıdakı şərtlərə cavab verən borc alətləri sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür:

• məqsədi müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaq üçün maliyyə aktivlərini saxlamaq olan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivi; və

• müəyyən tarixlərdə yalnız əsas borcun və ödənilməmiş əsas borcun faizinin ödənişləri olan pul vəsaitlərinin hərəkətinə səbəb olan maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri.

Aşağıdakı şərtlərə cavab verən borc alətləri sonradan digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyərlə ölçülür (DMGƏD):

• məqsədinə həm müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkətini toplamaq, həm də maliyyə aktivlərini satmaqla nail olunan biznes modeli çərçivəsində saxlanılan maliyyə aktivi; və

• müəyyən tarixlərdə yalnız əsas borcun və ödənilməmiş əsas borcun faizinin ödənişləri olan pul vəsaitlərinin hərəkətinə səbəb olan maliyyə aktivinin müqavilə şərtləri.

Bir qayda olaraq, bütün digər maliyyə aktivləri sonradan mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə ölçülür (MVZƏD). Yuxarıda göstərilənlərə baxmayaraq, Şirkət maliyyə aktivinin ilkin tanınması zamanı aşağıdakı geri alınmaz seçim/təyinat üzrə seçim edə bilər:

• Müəyyən meyarlar yerinə yetirildiyi təqdirdə, Şirkət səhm investisiyasının ədalətli dəyərindəki sonrakı dəyişiklikləri digər məcmu gəlirdə təqdim etməyi bir qayda olaraq seçə bilər; və

• Əgər mühasibat uyğunsuzluğu aradan qalxacaqsa və ya əhəmiyyətli dərəcədə azalacaqsa, Şirkət geri qaytarılmayan şəkildə amortizasiya olunmuş dəyərə və ya Digər məcmu gəlir vasitəsilə ədalətli dəyər meyarlarına cavab verən borc investisiyasını mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyər (MZVƏD) ilə ölçüləcək şəkildə təyin edə bilər (bax: aşağıda "MZVƏD -də maliyyə aktivləri").

AMORTİZASİYA EDİLMİŞ XƏRC VƏ EFFEKTİV FAİZ ÜSULU

Effektiv faiz metodu borc alətinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və müvafiq dövr ərzində faiz gəlirlərinin bölüşdürülməsi üsuludur.

Alınmış və ya yaranmış kreditlə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri (yəni, ilkin tanınma zamanı kreditlə dəyərsizləşmiş aktivlər) istisna olmaqla, digər maliyyə aktivləri üçün effektiv faiz gözlənilən kredit itkiləri istisna olmaqla, borc alətinin gözlənilən istifadə müddəti və ya müvafiq hallarda daha qısa müddət ərzində ilkin tanınma zamanı borc alətinin ümumi balans dəyərinə qədər təxmin edilən gələcək nağd pul daxilolmalarını (effektiv faiz dərəcəsinin, əməliyyat xərclərinin və digər mükafatlar və ya endirimlərin

tərkib hissəsini təşkil edən ödənilmiş və ya alınmış bütün haqlar və xallar daxil olmaqla) dəqiq diskont edən dərəcədir.

Alınmış və ya yaranmış kreditlə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün kreditə uyğunlaşdırılmış effektiv faiz dərəcəsi gözlənilən kredit itkiləri daxil olmaqla, təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətini ilkin tanınma zamanı borc alətinin amortizasiya olunmuş dəyərinə diskontlaşdırmaqla hesablanır. Maliyyə aktivinin amortizasiya olunmuş dəyəri maliyyə aktivinin ilkin tanınma zamanı ölçüldüyü məbləğdən əsas borc ödənişləri çıxılmaqla, üstəgəl həmin ilkin məbləğ və ödəmə məbləği arasındakı fərqin effektiv faiz metodundan istifadə etməklə hər hansı zərər müavinəti üçün düzəliş edilmiş məcmu amortizasiyadır. Maliyyə aktivinin ümumi balans dəyəri hər hansı zərər ehtiyatına düzəliş edilməzdən əvvəl maliyyə aktivinin amortizasiya olunmuş dəyəridir.

Faiz gəlirləri sonradan amortizasiya olunmuş dəyərlə və digər məcmu gəlir vasitəsilə (DMGƏD) ədalətli dəyər ilə ölçülən borc alətləri üçün effektiv faiz metodundan istifadə etməklə tanınır. Alınmış və ya yaranmış kreditlə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivlərindən başqa maliyyə aktivləri üçün faiz gəliri sonradan kredit dəyərsizləşməsinə uğramış maliyyə aktivləri istisna olmaqla, maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərinə effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə hesablanır (aşağıya bax).Sonradan kredit baxımından dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün faiz gəliri maliyyə aktivinin amortizasiya olunmuş dəyərinə effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə tanınır. Əgər sonrakı hesabat dövrlərində kredit riski olan maliyyə aləti üzrə kredit riski maliyyə aktivinin artıq kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmaması üçün yaxşılaşarsa, faiz gəliri maliyyə aktivinin ümumi balans dəyərinə effektiv faiz dərəcəsi tətbiq edilməklə tanınır.

Alınmış və ya yaranmış kreditlə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri üçün Şirkət ilkin tanınma anından maliyyə aktivinin amortizasiya olunmuş dəyərinə kreditə uyğunlaşdırılmış effektiv faiz dərəcəsini tətbiq etməklə faiz gəlirini tanıyır. Maliyyə aktivinin kredit riski sonradan yaxşılaşsa belə, hesablama ümumi bazaya qaytarılmır ki, maliyyə aktivi artıq kredit dəyərsizləşməsinə məruz qalmasın.

MƏNFƏƏT VƏ YA ZƏRƏR VASİTƏSİLƏ ƏDALƏTLİ DƏYƏRDƏ (MZVƏD) MALİYYƏ AKTİVLƏRİ

Amortizasiya olunmuş dəyər və ya DMGVƏD ilə ölçülmə meyarlarına cavab verməyən maliyyə aktivləri (MZVƏD) ilə ölçülür. Konkret olaraq:

- Şirkət nə ticarət üçün saxlanmayan kapital investisiyasını, nə də müəssisələrin birləşməsi nəticəsində yaranan şərti kompensasiyanı ilkin tanınma zamanı DMGVƏD kimi təyin etmədiyi halda, kapital alətlərinə investisiyalar (MZVƏD) kimi təsnif edilir.

- Amortizasiya olunmuş dəyər meyarlarına və ya DMGVƏD meyarlarına cavab verməyən borc alətləri MZVƏD kimi təsnif edilir Bundan əlavə, əgər belə təyinat ölçmə və ya aktivlərin və ya öhdəliklərin ölçülməsi və ya onlar üzrə mənfəət və zərərlərin müxtəlif əsaslarla tanınması nəticəsində yaranan uyğunsuzluğu ("mühasibat uçotu uyğunsuzluğu" adlanır) aradan qaldırar və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldarsa amortizasiya olunmuş dəyər meyarlarına və ya DMGVƏD meyarlarına cavab verən borc alətləri ilkin tanınma zamanı MZVƏD kimi təyin edilə bilər.

MZVƏD üzrə maliyyə aktivləri hər hesabat dövrünün sonunda ədalətli dəyərlə ölçülür və ədalətli dəyər qazancları və ya zərərləri təyin edilmiş hedcinq münasibətlərinin bir hissəsi olmadığı dərəcədə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Mənfəət və ya zərərdə tanınan xalis mənfəət və ya zərərə maliyyə aktivi üzrə əldə edilmiş hər hansı divident və ya faiz daxildir.

FXARİCİ VALYUTA ÜZRƏ YARANAN GƏLİR VƏ XƏRCLƏR

Xarici valyutada ifadə olunan maliyyə aktivlərinin balans dəyəri həmin xarici valyutada müəyyən edilir və hər hesabat dövrünün sonunda spot məzənnə ilə çevrilir. Nəticə olaraq:

- təyin edilmiş hedcinq münasibətlərinin bir hissəsi olmayan amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülən maliyyə aktivləri üçün məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərərdə tanınır;

- təyin edilmiş hedcinq münasibətinin bir hissəsi olmayan MZVƏD ilə qiymətləndirilən borc alətləri üçün borc alətinin amortizasiya olunmuş dəyəri üzrə məzənnə fərqləri mənfəət və ya zərərdə tanınır. Mənfəət və ya zərərdə tanınan xarici valyuta elementi amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçüldüyü kimi tanındığı üçün, balans dəyərinin (ədalətli dəyərlə) çevrilməsinə əsaslanan qalıq xarici valyuta elementi investisiyaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında digər məcmu gəlirdə tanınır;

- təyin edilmiş hedcinq münasibətlərinin bir hissəsi olmayan, MZVƏD ilə ölçülən maliyyə aktivləri üçün məzənnə fərqləri ədalətli dəyərdə mənfəət və ya zərərin bir hissəsi kimi mənfəət və ya zərərdə tanınır; və

• DMGVƏD ilə qiymətləndirilən kapital alətləri üçün məzənnə fərqləri investisiyaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında digər məcmu gəlirdə tanınır.

AKTİVLƏRİN QİYMƏTDƏN DÜŞMƏSİ

Şirkət amortizasiya olunmuş dəyərlə və ya DMGVƏD ilə ölçülən borc alətlərinə investisiyalar, icarə debitor borcları, ticarət debitor borcları və müqavilə aktivləri, habelə maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə gözlənilən kredit itkiləri üçün zərər ehtiyatını tanıyır. Gözlənilən kredit itkilərinin məbləği müvafiq maliyyə alətinin ilkin tanınmasından sonra kredit riskindəki dəyişiklikləri əks etdirmək üçün hər hesabat tarixində yenilənir.

Şirkət həmişə ticarət debitor borcları, müqavilə aktivləri və icarə üzrə debitor borcları üçün ömür boyu gözlənilən kredit itkilərini (GKİ) tanıyır. Bu maliyyə aktivləri üzrə gözlənilən kredit itkiləri Şirkətin borclular üçün səciyyəvi olan amillərə, ümumi iqtisadi şəraitə və müvafiq hallarda pulun vaxt dəyəri də daxil olmaqla, hesabat tarixinə həm cari, həm də proqnozlaşdırılan şərtlərin qiymətləndirilməsinə düzəliş edilmiş tarixi kredit itkisi təcrübəsinə əsaslanan ehtiyat matrisindən istifadə etməklə hesablanır, Bütün digər maliyyə alətləri üçün, ilkin tanınmadan sonra kredit riskində əhəmiyyətli artım olduqda, Şirkət ömür boyu GKİ tanıyır. Bununla belə, əgər maliyyə aləti üzrə kredit riski ilkin tanındıqdan sonra əhəmiyyətli dərəcədə artmayıbsa, Şirkət həmin maliyyə aləti üzrə zərər ehtiyatını 12 aylıq GKİ -ə bərabər məbləğdə ölçür.

Ömür boyu GKİ maliyyə alətinin gözlənilən ömrü ərzində bütün mümkün defolt hadisələri nəticəsində yaranacaq gözlənilən kredit itkilərini əks etdirir. Bunun əksinə olaraq, 12 aylıq GKİ hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində mümkün olan maliyyə aləti üzrə defolt hadisələri nəticəsində gözlənilən ömür boyu GKİ hissəsini təmsil edir.

(i) Kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması

Maliyyə aləti üzrə kredit riskinin ilkin tanınmasından sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirərkən, Şirkət hesabat tarixində maliyyə aləti üzrə baş vermiş defolt riskini ilkin hesabat tarixində maliyyə aləti üzrə baş vermiş defolt riski ilə müqayisə edir. Bu qiymətləndirməni həyata keçirərkən, Şirkət əsaslandırılmış və dəstəklənən həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət məlumatlarını, o cümlədən tarixi təcrübəni və həddindən artıq xərc və səy olmadan əldə edilə bilən perspektiv məlumatları nəzərə alır.

Nəzərdən keçirilən perspektiv məlumatlara İqtisadi ekspert hesabatlarından, maliyyə analitiklərindən, dövlət orqanlarından, müvafiq beyin mərkəzlərindən və digər oxşar

təşkilatlardan əldə edilən, Şirkətin borclularının fəaliyyət göstərdiyi sənayelərin gələcək perspektivləri, habelə Şirkətin əsas fəaliyyətinə aid olan faktiki və proqnozlaşdırılan iqtisadi məlumatların müxtəlif xarici mənbələrinin nəzərdən keçirilməsi daxildir.

Xüsusilə, kredit riskinin ilkin tanınmasından sonra əhəmiyyətli dərəcədə artıb-artmadığını qiymətləndirərkən aşağıdakı məlumatlar nəzərə alınır:

- maliyyə alətinin xarici (əgər varsa) və ya daxili kredit reytinqində faktiki və ya gözlənilən əhəmiyyətli dərəcədə pisləşmə;

- müəyyən bir maliyyə aləti üçün kredit riskinin xarici bazar göstəricilərinin əhəmiyyətli dərəcədə pisləşməsi; məs. kredit yayılmasında əhəmiyyətli artım, borclu üçün kredit defolt svop qiymətləri, və ya maliyyə aktivinin ədalətli dəyərinin onun amortizasiya olunmuş dəyərindən az olduğu müddət və ya həddi;

- borclunun borc öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinin əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına səbəb olacağı gözlənilən biznes, maliyyə və ya iqtisadi şəraitdə mövcud və ya proqnozlaşdırılan mənfi dəyişikliklər;

- borclunun əməliyyat nəticələrinin faktiki və ya gözlənilən əhəmiyyətli dərəcədə pisləşməsi;

- eyni borclunun digər maliyyə alətləri üzrə kredit riskinin əhəmiyyətli dərəcədə artması; və

- borclunun tənzimləyici, iqtisadi və ya texnoloji mühitində borclunun borc öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinin əhəmiyyətli dərəcədə azalması ilə nəticələnən faktiki və ya gözlənilən əhəmiyyətli mənfi dəyişiklik.

Yuxarıdakı qiymətləndirmənin nəticəsindən asılı olmayaraq, Şirkət əgər əksini sübut edən əsaslı və əsaslandırıla bilən məlumat yoxdursa, maliyyə aktivi üzrə kredit riskinin müqavilə üzrə ödənişlərin vaxtı 30 gündən çox keçdikdəki ilkin tanınmasından sonra əhəmiyyətli dərəcədə artdığını güman edir.

Yuxarıda qeyd olunanlara baxmayaraq, Şirkət hesab edir ki, maliyyə alətinin hesabat tarixində aşağı kredit riskinə malik olduğu müəyyən edilərsə, ilkin tanınmadan sonra maliyyə aləti üzrə kredit riski əhəmiyyətli dərəcədə artmamışdır. Maliyyə alətinin aşağı kredit riski olduğu müəyyən edilir, əgər:

1) maliyyə alətinin defolt riski azdır;

2) borclunun müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə öhdəliklərini yaxın müddətdə yerinə yetirmək üçün güclü potensiala malikdir; və

3) uzunmüddətli perspektivdə iqtisadi və biznes şəraitində mənfi dəyişikliklər borcalanın müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətini azalda bilər, lakin mütləq deyildir.

Şirkət, aktivin qlobal səviyyədə başa düşülən tərifə uyğun olaraq "investisiya dərəcəsi" xarici kredit reytinqinə malik olduqda və ya xarici reytinq mövcud deyilsə, aktivin daxili "performans" reytinqi varsa, maliyyə aktivini aşağı kredit riskinə malik hesab edir. İcra etmək o deməkdir ki, qarşı tərəf güclü maliyyə vəziyyətinə malikdir və vaxtı keçmiş məbləğlər yoxdur. Maliyyə zəmanəti müqavilələri üçün, Şirkətin geri qaytarılmayan öhdəliyin tərəfinə çevrildiyi tarix maliyyə alətinin dəyərsizləşməsinin qiymətləndirilməsi məqsədilə ilkin tanınma tarixi hesab edilir. Maliyyə zəmanəti müqavilələrinin ilkin tanınmasından sonra kredit riskində əhəmiyyətli artım olub-olmadığını qiymətləndirərkən, Şirkət müəyyən edilmiş borclunun müqavilə üzrə öhdəliklərini yerinə yetirməməsi riskindəki dəyişiklikləri nəzərə alır.

Şirkət kredit riskində əhəmiyyətli artım olub-olmadığını müəyyən etmək üçün istifadə edilən meyarların effektivliyinə mütəmadi olaraq nəzarət edir və meyarların kredit riskində əhəmiyyətli artımı müəyyən etmək qabiliyyətinə malik olmasını təmin etmək üçün onlara uyğun olaraq yenidən baxır.

(ii) Defolt tərifi

Şirkət aşağıdakıları daxili kredit riskinin idarə edilməsi məqsədləri üçün defolt hadisəsi kimi qiymətləndirir, çünki tarixi təcrübə aşağıdakı meyarlardan hər hansı birinə cavab verən maliyyə aktivlərinin ümumiyyətlə bərpa edilə bilməyəcəyini göstərir:

• borclu tərəfindən maliyyə şərtləri pozulduqda; və ya

• Daxildə işlənmiş və ya xarici mənbələrdən əldə edilmiş məlumat borclunun öz kreditorlarına, o cümlədən Şirkətə tam ödəmə ehtimalının olmadığını göstərir (Şirkətdə olan hər hansı girov nəzərə alınmadan).

Yuxarıdakı təhlildən asılı olmayaraq, Şirkət hesab edir ki, daha gecikmiş defolt meyarının daha uyğun olduğunu nümayiş etdirmək üçün əsaslı və əsaslandırıla bilən məlumata malik olmadıqda, maliyyə aktivinin ödəmə müddəti 90 gündən çox keçdikdə, defolt baş vermişdir.

(iii) Kreditlə dəyərsizləşmiş maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivi, həmin maliyyə aktivinin təxmin edilən gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinə zərərli təsir göstərən bir və ya bir neçə hadisə baş verdikdə, kredit dəyərsizləşmiş hesab olunur. Maliyyə aktivinin kredit baxımından dəyərsizləşdiyinə dair sübuta aşağıdakı hadisələr haqqında müşahidə edilə bilən məlumatlar daxildir:

a) emitentin və ya borcalanın əhəmiyyətli maliyyə çətinliyi;

b) defolt və ya vaxtı keçmiş hadisə kimi müqavilənin pozulması (yuxarıda (ii) bəndinə baxın);

c) borcalanın maliyyə çətinliyi ilə bağlı iqtisadi və ya müqavilə səbəblərinə görə borc verəni(lər)i borcalana başqa cür hesab etməyəcəyi güzəşt(lər)in verilməsi;

d) borcalanın iflas və ya digər maliyyə yenidən təşkili ehtimalı yarandıqda; və ya

e) maliyyə çətinlikləri səbəbindən həmin maliyyə aktivi üçün aktiv bazarın yoxa çıxması.

(iv) Silinmə siyasəti

Borclunun ciddi maliyyə çətinliyində olduğunu göstərən məlumatlar olduqda və bərpa üçün real perspektiv olmadıqda Şirkət maliyyə aktivini silir, məsələn. borclu ləğv edildikdə və ya iflas proseduruna başlandıqda və ya kommersiya debitor borcu olduqda, məbləğlər üç ildən çox vaxt keçdikdə, hansı daha tez baş verərsə. Müvafiq hallarda hüquqi məsləhətlər nəzərə alınmaqla, silinmiş maliyyə aktivləri hələ də Şirkətin bərpa prosedurları çərçivəsində icra tədbirlərinə məruz qala bilər. Əldə edilmiş hər hansı bərpa mənfəət və ya zərərdə tanınır.

(v) Silinmə siyasəti

Gözlənilən kredit itkilərinin ölçülməsi defolt ehtimalının, defolt zamanı zərərin (yəni defolt olduqda zərərin miqyası) və defolt riskinin funksiyasıdır. Verilmiş defolt və itki ehtimalının qiymətləndirilməsi yuxarıda təsvir olunduğu kimi gələcəyə hesablanmış məlumatlarla düzəliş edilmiş tarixi məlumatlara əsaslanır. Defolt riskinə gəldikdə, maliyyə aktivləri üçün bu, hesabat tarixində aktivlərin ümumi balans dəyəri ilə təmsil olunur; maliyyə təminatı müqavilələri üçün riskə hesabat tarixinə hesablanmış məbləğ və tarixi tendensiya əsasında müəyyən edilmiş defolt tarixdə gələcəkdə silinməsi gözlənilən əlavə məbləğlər, Şirkətin borcluların gələcək spesifik maliyyə ehtiyaclarını

başa düşməsi və digər müvafiq perspektiv məlumatları daxildir. Maliyyə aktivləri üçün gözlənilən kredit itkisi müqaviləyə uyğun olaraq Qrupa ödənilməli olan bütün müqavilə üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə Şirkətin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskontlaşdırılaraq əldə etməyi gözlədiyi bütün pul vəsaitlərinin hərəkəti arasındakı fərq kimi qiymətləndirilir. İcarə üzrə debitor borcları üçün gözlənilən kredit itkilərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən pul vəsaitlərinin hərəkəti MHBS 16-ya uyğun olaraq icarə üzrə debitor borcunun ölçülməsində istifadə olunan pul vəsaitlərinin hərəkəti ilə uyğundur.

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi üçün, Şirkətdən yalnız zəmanət verilmiş alətin şərtlərinə uyğun olaraq borclu tərəfindən öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi halında ödənişləri həyata keçirmək tələb olunduğundan, gözlənilən zərər ehtiyatı sahibinə kompensasiya etmək üçün gözlənilən Şirkətin sahibdən, borcludan və ya hər hansı digər tərəfdən almağı gözlədiyi hər hansı məbləğlər çıxılmaqla kredit itkisinin sahibinə kompensasiya etmək üçün edilən ödənişlərdir. Əgər Şirkət əvvəlki hesabat dövründə maliyyə aləti üzrə zərər ehtiyatını ömür boyu bərabər məbləğdə ölçmüşsə, lakin cari hesabat tarixində ömür boyu GKİ üçün şərtlərin artıq yerinə yetirilmədiyini müəyyən edərsə, Qrup sadələşdirilmiş yanaşmanın tətbiq olunduğu aktivlər istisna olmaqla, cari hesabat tarixində zərər üçün ehtiyatı 12 aylıq GKİ -ə bərabər məbləğdə ölçür.

Şirkət, DMGVƏD ilə ölçülən borc alətlərinə investisiyalar istisna olmaqla, zərər ehtiyatı hesabı vasitəsilə balans dəyərinə müvafiq düzəlişlər etməklə bütün maliyyə alətləri üzrə mənfəət və ya zərərdə dəyərsizləşmə mənfəət və ya zərərini tanıyır, çünki bu istisna investisiyalar üçün zərər ehtiyatı digər məcmu gəlirdə tanınır və investisiyaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında toplanır və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda maliyyə aktivinin balans dəyərini azaltmır.

MALİYYƏ AKTİVLƏRİNİN TANINMASININ DAYANDIRILMASI

Şirkət maliyyə aktivinin tanınmasını yalnız bu aktivdən pul vəsaitlərinin hərəkəti üzrə müqavilə hüquqları başa çatdıqda və ya maliyyə aktivini və aktivin mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün risk və mükafatları başqa müəssisəyə təhvil verdikdə dayandırır. Əgər Şirkət mülkiyyətin əsas etibarilə bütün risk və mükafatlarını nə ötürməzsə, nə də özündə saxlamazsa və köçürülmüş aktivə nəzarət etməyə davam edərsə, Şirkət aktivdə saxlanmış payını və ödəməli olduğu məbləğlər üzrə əlaqəli öhdəliyi tanıyır. Əgər Şirkət təhvil verilmiş maliyyə aktivinin mülkiyyət hüququ ilə bağlı bütün risk və mükafatları özündə saxlayırsa, Şirkət maliyyə aktivini tanımağa davam edir və həmçinin alınan gəlirlər üçün təminatlı borcları tanıyır. Amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülən

maliyyə aktivinin tanınmasının dayandırılması zamanı aktivin balans dəyəri ilə alınan və alınacaq məbləğin məbləği arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır. Bundan əlavə, DMGVƏD kimi təsnif edilən borc alətinə investisiyanın tanınmasının dayandırılması zamanı investisiyaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əvvəllər yığılmış məcmu gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərdə yenidən təsnif edilir. Bunun əksinə olaraq, Şirkətin ilkin tanınma zamanı DMGVƏD ilə ölçmək üçün seçdiyi kapital alətinə investisiyanın tanınmasının dayandırılması zamanı investisiyaların yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əvvəllər yığılmış məcmu gəlir və ya zərər mənfəət və ya zərərə yenidən təsnifləşdirilmir, lakin bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Maliyyə öhdəlikləri və kapital

BORC VƏ YA SƏHM KİMİ TƏSNİFAT

Borc və kapital alətləri müqavilə razılaşmalarının mahiyyətinə və maliyyə öhdəliyi və kapital alətinin təriflərinə uyğun olaraq ya maliyyə öhdəlikləri, ya da kapital kimi təsnif edilir.

EQUITY INSTRUMENTS

Kapital aləti müəssisənin bütün öhdəlikləri çıxıldıqdan sonra onun aktivlərində qalıq payı sübut edən hər hansı müqavilədir. Şirkət tərəfindən buraxılmış kapital alətləri birbaşa buraxılış xərcləri çıxılmaqla əldə edilən gəlirlərlə tanınır. Şirkətin öz kapital alətlərinin geri alınması birbaşa kapitalda tanınır və çıxılır. Şirkətin öz kapital alətlərinin alqı-satqısı, buraxılışı və ya ləğvi üzrə mənfəət və ya zərərdə heç bir mənfəət və ya zərər tanınmır.

MÜRƏKKƏB MALİYYƏ ALƏTLƏRİ

Şirkət tərəfindən buraxılan konvertasiya edilə bilən kredit notların komponent hissələri müqavilə razılaşmalarının mahiyyətinə və maliyyə öhdəliyi və kapital alətinin təriflərinə uyğun olaraq ayrıca maliyyə öhdəlikləri və kapital kimi təsnif edilir. Sabit məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin Şirkətin öz kapital alətlərinin müəyyən sayda mübadilə yolu ilə ödəniləcək konvertasiya opsionu kapital alətidir.

Buraxılış tarixində öhdəlik komponentinin ədalətli dəyəri oxşar qeyri-konvertasiya aləti üçün mövcud bazar faiz dərəcəsindən istifadə etməklə qiymətləndirilir. Bu məbləğ konvertasiya edildikdən sonra və ya alətin ödəmə tarixinə kimi effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyər əsasında öhdəlik kimi qeydə alınır.

Kapital kimi təsnif edilən konvertasiya opsionu bütövlükdə mürəkkəb alətin ədalətli dəyərindən öhdəlik komponentinin məbləğinin çıxılması yolu ilə müəyyən edilir. Bu,

mənfəət vergisi təsirləri çıxılmaqla tanınır və kapitala daxil edilir və sonradan yenidən ölçülmür. Bundan əlavə, kapital kimi təsnif edilən konvertasiya opsionu konvertasiya opsionu həyata keçirilənədək kapitalda qalacaq və bu halda kapitalda tanınan qalıq səhm mükafatına köçürüləcək. Konvertasiya opsionu konvertasiya edilə bilən kredit notun ödəmə tarixində həyata keçirilmədikdə, kapitalda tanınan qalıq bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürüləcəkdir. Konvertasiya və ya konvertasiya opsionunun müddəti bitdikdən sonra heç bir mənfəət və ya zərər mənfəət və ya zərərdə tanınmır.

Konvertasiya edilə bilən kredit notlarının buraxılması ilə bağlı əməliyyat xərcləri ümumi gəlirin bölüşdürülməsinə mütənasib olaraq öhdəlik və kapital komponentlərinə bölünür. Kapital komponenti ilə bağlı əməliyyat xərcləri birbaşa kapitalda tanınır. Öhdəlik komponenti ilə bağlı əməliyyat xərcləri öhdəlik komponentinin balans dəyərinə daxil edilir və effektiv faiz metodundan istifadə etməklə konvertasiya edilə bilən kredit notlarının istifadə müddəti ərzində amortizasiya edilir.

MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Bütün maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə və ya MVZƏD ilə ölçülür. Bununla belə, maliyyə aktivinin ötürülməsi tanınmanın dayandırılması üçün tələblərə cavab vermədikdə və ya davamlı iştirak yanaşması tətbiq edildikdə yaranan maliyyə öhdəlikləri və Şirkət tərəfindən verilmiş maliyyə zəmanəti müqavilələri aşağıda müəyyən edilmiş xüsusi uçot siyasətinə uyğun olaraq ölçülür.

MVZƏD-DƏ MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Maliyyə öhdəliyi (i) müəssisələrin birləşməsində alıcı müəssisənin şərti ödənişi olduqda, (ii) ticarət üçün saxlanıldıqda və ya (iii) MVZƏD kimi təyin edildikdə, maliyyə öhdəlikləri MVZƏD kimi təsnif edilir.

Maliyyə öhdəliyi ticarət üçün saxlanılan kimi təsnif edilir, əgər:

• o, əsas etibarilə yaxın müddətdə geri alınması məqsədilə alınmışdır; və ya

• ilkin tanınma zamanı o, Şirkətin birlikdə idarə etdiyi müəyyən edilmiş maliyyə alətləri portfelinin bir hissəsidir və qısamüddətli mənfəət əldə etmənin son faktiki nümunəsinə malikdir; və ya

• maliyyə zəmanəti müqaviləsi və ya təyin edilmiş və effektiv hedcinq aləti olan törəmə alət istisna olmaqla, törəmə alətdir.

Müəssisələrin birləşməsində alıcı müəssisənin ticarəti və ya şərti ödənilməsi üçün saxlanılan maliyyə öhdəliyindən başqa maliyyə öhdəliyi ilkin tanınma zamanı MVZƏD kimi təyin edilə bilər, əgər:

• belə təyinat, əks halda yarana biləcək ölçmə və ya tanınma uyğunsuzluğunu aradan qaldırır və ya əhəmiyyətli dərəcədə azaldır; və ya

- maliyyə öhdəliyi icrası Şirkətin sənədləşdirilmiş risklərin idarə edilməsi və ya investisiya strategiyasına uyğun olaraq ədalətli dəyər əsasında qiymətləndirilən və qruplaşma haqqında məlumat bu əsasda şirkət daxilində təqdim və idarə edilən maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri qrupunun və ya hər ikisinin bir hissəsini təşkil edir
- o, bir və ya bir neçə əlavə törəmə aləti olan müqavilənin bir hissəsini təşkil edir və MHBS 9 bütün birləşmiş müqavilənin MVZƏD kimi təyin edilməsinə icazə verir. MVZƏD üzrə maliyyə öhdəlikləri ədalətli dəyərlə ölçülür, ədalətli dəyərdə dəyişikliklər nəticəsində yaranan hər hansı gəlir və ya zərərlər təyin edilmiş hedcinq münasibətlərinin bir hissəsi olmadığı dərəcədə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Mənfəət və ya zərərdə tanınan xalis mənfəət və ya zərər maliyyə öhdəliyi üzrə ödənilmiş hər hansı faizləri özündə birləşdirir və mənfəət və ya zərərə daxil edilir.
  Bununla belə, MVZƏD kimi təyin olunan maliyyə öhdəlikləri üçün, həmin öhdəliyin kredit riskindəki dəyişikliklərə aid edilə bilən maliyyə öhdəliyinin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin məbləği digər məcmu gəlirdə tanınır, əgər öhdəliyin kredit riskindəki dəyişikliklərin digər məcmu gəlirdə tanınması mənfəət və ya zərərdə uçot uyğunsuzluğu yaratmayacaq və ya genişləndirməyəcəksə.

Öhdəliyin ədalətli dəyərindəki dəyişikliyin qalan məbləği mənfəət və ya zərərdə tanınır. Maliyyə öhdəliyinin kredit riskinə aid edilən ədalətli dəyərdə digər məcmu gəlirdə tanınan dəyişikliklər sonradan mənfəət və ya zərərdə yenidən təsnif edilmir; əvəzinə, maliyyə öhdəliyinin tanınması dayandırıldıqdan sonra onlar bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür. Şirkət tərəfindən MVZƏD kimi təyin edilmiş, Şirkət tərəfindən verilmiş maliyyə zəmanəti müqavilələri üzrə mənfəət və ya zərərlər mənfəət və ya zərərdə tanınır.

SONRAKI AMORTİZASİYA EDİLMİŞ DƏYƏRLƏ ÖLÇÜLƏN MALİYYƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

(i) müəssisələrin birləşməsi zamanı alıcının şərti ödənişi, (ii) ticarət üçün saxlanılan və ya (iii) MVZƏD üzrə təyin olunmayan maliyyə öhdəlikləri sonradan effektiv faiz metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə ölçülür.

Effektiv faiz metodu maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinin hesablanması və müvafiq dövr ərzində faiz xərclərinin bölüşdürülməsi üsuludur. Effektiv faiz dərəcəsi maliyyə öhdəliyinin gözlənilən müddəti və ya (müvafiq olduqda) daha qısa müddət ərzində təxmin edilən gələcək pul ödənişlərini maliyyə öhdəliyinin amortizasiya olunmuş dəyərinə dəqiq endirim edən dərəcədir.

MALİYYƏ ZƏMANƏTİ MÜQAVİLƏ ÖHDƏLİKLƏRİ

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi müəyyən borclunun borc alətinin şərtlərinə uyğun olaraq vaxtı çatdıqda ödənişləri həyata keçirməməsi səbəbindən sahibinə dəyən zərərin əvəzini ödəmək üçün emitentin müəyyən ödənişlər etməsini tələb edən müqavilədir.

Maliyyə zəmanəti müqaviləsi öhdəlikləri ilkin olaraq ədalətli dəyəri ilə ölçülür və MVZƏD kimi təyin olunmursa və aktivin ötürülməsindən yaranmırsa, sonradan aşağıdakılardan daha yüksək olanı ilə ölçülür:

• MHBS 9-a uyğun olaraq müəyyən edilmiş zərər ehtiyatının məbləği (yuxarıda maliyyə aktivlərinə baxın); və

• yuxarıda müəyyən edilmiş gəlirin tanınması siyasətlərinə uyğun olaraq tanınmış məcmu amortizasiya çıxılmaqla ilkin olaraq tanınan məbləğ.

XARİCİ VALYUTADA GƏLİRLƏR VƏ XƏRCLƏR

Xarici valyutada ifadə olunan və hər hesabat dövrünün sonunda amortizasiya olunmuş maya dəyəri ilə ölçülən maliyyə öhdəlikləri üçün valyuta məzənnələrindən gələn gəlir və xərclər alətlərin amortizasiya olunmuş dəyəri əsasında müəyyən edilir. Bu xarici valyuta məzənnəsindən yaranan gəlir və xərclər təyin edilmiş hedcinq münasibətlərinin bir hissəsi olmayan maliyyə öhdəlikləri üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır. Xarici valyuta riskinin hedcinqi üçün hedcinq aləti kimi təyin olunanlar üçün valyuta məzənnəsindən yaranan gəlir və xərclər digər məcmu gəlirdə tanınır və kapitalın ayrıca komponentində toplanır.

Xarici valyutada ifadə edilmiş maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyəri həmin xarici valyutada müəyyən edilir və hesabat dövrünün sonuna spot məzənnə ilə çevrilir. MVZƏD üzrə qiymətləndirilən maliyyə öhdəlikləri üçün valyuta komponenti ədalətli dəyər mənfəət və ya zərərinin bir hissəsini təşkil edir və təyin edilmiş hedcinq münasibətlərinin bir hissəsi olmayan maliyyə öhdəlikləri üzrə mənfəət və ya zərərdə tanınır.

MALİYYƏ ÖDƏLİLİKLƏRİNİN TANINMASININ DAYANDIRILMASI

Şirkət maliyyə öhdəliklərinin tanınmasını yalnız və yalnız Şirkətin öhdəlikləri yerinə

yetirildiyi, ləğv edildiyi və ya müddəti bitdiyi zaman dayandırır. Tanınması dayandırılmış maliyyə öhdəliyinin balans dəyəri ilə ödənilmiş və ödənilməli olan məbləğ arasındakı fərq mənfəət və ya zərərdə tanınır.

Şirkət mövcud borc verənlə bir borc alətini əhəmiyyətli dərəcədə fərqli şərtlərlə digərinə dəyişdirdikdə, bu cür mübadilə ilkin maliyyə öhdəliyinin ləğvi və yeni maliyyə öhdəliyinin tanınması kimi uçota alınır. Eynilə, Şirkət ilkin maliyyə öhdəliyinin ləğvi və yeni öhdəliyin tanınması kimi mövcud öhdəliyin və ya onun bir hissəsinin şərtlərində əhəmiyyətli dəyişiklikləri də uçota alır.

Əgər pul vəsaitlərinin hərəkətinin diskont edilmiş cari dəyəri ödənilən komissiyalardan alınan və ilkin effektiv dərəcədən istifadə etməklə diskont edilmiş ilkin maliyyə öhdəliyinin qalan pul vəsaitləri hərəkətinin diskont edilmiş cari dəyərindən ən azı 10 faiz fərqlənən komissiyaların çıxılmasının da daxil olduğu yeni şərtlərə uyğun gələrsə, bu şərtlərin əhəmiyyətli dərəcədə fərqli olduğu güman edilir. Dəyişiklik əhəmiyyətli deyilsə, aşağıdakılar arasındakı fərq: (1) dəyişiklikdən əvvəl öhdəliyin balans dəyəri; və (2) dəyişiklikdən sonra pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri mənfəət və ya zərərdə digər mənfəət və zərərlərdə dəyişiklikdən əldə edilən gəlir və ya zərər kimi tanınır.

<u>Ehtiyatlar</u>

Ehtiyatlar o zaman tanınır ki, Şirkətin keçmiş hadisə nəticəsində cari öhdəliyi (hüquqi və ya konstruktiv) olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri özündə əks etdirən resursların xaricə axınının tələb olunacağı ehtimal edilərsə və öhdəliklərin etibarlı qiymətləndirilməsi öhdəliyin məbləğinə əsasən aparıla bilər. Şirkət, məsələn, sığorta müqaviləsi üzrə ehtiyatın bir hissəsinin və ya hamısının ödənilməsini gözlədikdə, ancaq kompensasiya faktiki olaraq müəyyən olduqda kompensasiya ayrıca aktiv kimi tanınır, Ehtiyatla bağlı xərclər hər hansı kompensasiya çıxılmaqla mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda təqdim olunur.

Əgər pulun zaman dəyərinin təsiri əhəmiyyətlidirsə, ehtiyatlar öhdəliyə xas olan riskləri əks etdirən cari vergidən əvvəlki dərəcə ilə diskontlaşdırılır. Diskontlaşdırmadan istifadə edildikdə, zaman keçdikcə ehtiyatdakı artım maliyyə xərcləri kimi tanınır.

3. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə pul vəsaitləri və pul vəsaitlərin ekvivalentlərinin valyutalar üzrə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 Dekabr 2021	**31 Dekabr 2020**
AZN hesabları	15,604	25,203
USD hesabları	5,948	3,584
EUR hesabları	4,616	4,604
Digər valyuta hesabları	14	10
ƏDV depozit hesabı	3,795	945
Cəmi pul və pul ekvivalentləri	**29,977**	**34,346**

4. Debitor borcları

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə ticarət debitor aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021	**31 dekabr 2020**
Ümumi ticarət debitor borcu	38,840	32,329
Şübhəli borclar üzrə ehtiyat	(696)	(676)
Cəmi debitor borcları	**38,144**	**31,653**

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə ticarət debitor borclarının qarşı tərəfin mənşəyinə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021	**31 dekabr 2020**
Yerli müştərilər	17,735	17,085
Xarici müştərilər	20,409	14,568
Cəmi debitor borcları	**38,144**	**31,653**

5. Mal-materiallar

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə mal-materiallar yeni qurğular, mövcud şəbəkənin saxlanması və digər gündəlik əməliyyat fəaliyyətləri üçün Şirkətin anbarında saxlanılan müxtəlif telekommunikasiya ehtiyatlarından ibarətdir.

6. Verilmiş avanslar

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə təchizatçılara ödənilən avansların qarşı tərəfin mənşəyinə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021	31 dekabr 2020
Yerli müəssisələr	1,418	1,418
Xarici müəssisələr	34,395	33,142
Cəmi verilmiş avanslar	**35,813**	**34,560**

7. Əsas vəsaitlər

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə əsas vəsaitlərin hərəkəti aşağıdakı kimidir:

	Maşın və avadanlıqlar	Binalar və tikililər	Nəqliyyat vasitələri	Digər avadanlıq	Torpaq	Davam edən tikili	CƏMİ
İlkin dəyər 31 dekabr 2019	77,345	25,154	1,027	1,460	126	11,553	116,665
Alış	8,670	-	-	413	-	1,972	11,055
İlkin dəyər 31 dekabr 2020	**86,015**	**25,154**	**1,027**	**1,873**	**126**	**13,525**	**127,720**
Alış	15,019	231	370	447	-	-	16,067
Silinmə	(8,142)	(3)	(102)	(288)	-	-	(8,535)
İlkin dəyər 31 dekabr 2021	**92,892**	**25,382**	**1,295**	**2,032**	**126**	**13,525**	**135,252**
31 dekabr 2019-cu il tarixinə yığılmış amortizasiya	(50,784)	(2,055)	(146)	(1,435)	-	-	(54,420)
Amortizasiya xərci	(7,931)	(504)	(158)	(103)	-	-	(8,696)
31 dekabr 2020-ci il tarixinə yığılmış amortizasiya	**(58,715)**	**(2,559)**	**(304)**	**(1,538)**	**-**	**-**	**(63,116)**
Amortizasiya xərci	(6,430)	(692)	(93)	(186)	-	-	(7,401)
31 dekabr 2021-ci il tarixinə yığılmış amortizasiya	**(65,145)**	**(3,251)**	**(397)**	**(1,724)**	**-**	**-**	**(70,517)**
31 dekabr 2020-cu il tarixinə xalis balans dəyəri	**27,300**	**22,595**	**723**	**335**	**126**	**13,525**	**64,604**
31 dekabr 2021-ci il tarixinə xalis balans dəyəri	**27,747**	**22,131**	**898**	**308**	**126**	**13,525**	**64,735**

8. Kreditor borcları

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə ticarət kreditor borclarının qarşı tərəfin mənşəyinə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021	**31 dekabr 2020**
Yerli müəssisələr	2,810	2,696
Xarici müəssisələr	17,341	16,474
Cəmi kreditor borcları	**20,151**	**19,170**

9. Alınmış avanslar

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə qarşı tərəfin mənşəyinə görə alınmış avansların bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021	**31 dekabr 2020**
Yerli müştərilər	4,216	2,287
Xarici müştərilər	1,051	2,469
Cəmi alınmış avanslar	**5,267**	**4,756**

10. Digər öhdəliklər

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə dövlət büdcəsinə ödənişlər üzrə öhdəliklərin açıqlanması aşağıdakı kimidir:

	31 dekabr 2021	**31 dekabr 2020**
Vergi öhdəlikləri	2,168	6,859
Gömrük öhdəlikləri	101	102
Cəmi digər öhdəliklər	**2,269**	**6,961**

11. Satış gəliri

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə satış gəlirlərinin növünə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	2021	2020
İnternet və digər xidmətlər	65,851	64,814
Avadanlığın satışından gəlir	206	2,131
İcarə	325	288
Cəmi satış gəliri	**66,382**	**67,233**

12. Digər əməliyyat xərcləri

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə digər əməliyyat xərclərinin növünə görə bölgüsü aşağıdakı kimidir:

	2021	2020
Əmlak vergisi	354	398
Kommunal xidmətlər	354	270
Sığorta	129	155
Ezamiyyə xərcləri	110	2
Təmir və texniki xidmət	21	107
Peşəkar xidmət	-	102
Nəqliyyat və rabitə	191	149
Debitor borclarının dəyərsizləşməsi	-	57
Marketinq xərcləri	12	55
Bank komissiyaları	127	19
Digər əməliyyat xərcləri	22	386
Cəmi digər əməliyyat xərcləri	**1,320**	**1,700**

13. Maliyyə risklərinin idarə olunması

Şirkətin maliyyə risklərinin idarə edilməsinə rəhbərlik tərəfindən təsdiq edilmiş qaydalar əsasında maliyyə departament tərəfindən nəzarət olunur. Maliyyə departamenti Şirkətin əməliyyat bölmələri ilə sıx əməkdaşlıq edərək maliyyə risklərini müəyyən edir, qiymətləndirir və idarə edir.

31 dekabr 2021 və 2020-ci il tarixlərinə Şirkətin faiz dərəcəsi riski ilə bağlı əhəmiyyətli riskləri olmamışdır.

Xarici valyuta riski

Hesabat dövrlərinin sonuna Şirkətin Azərbaycan manatı ilə ifadə olunan xarici valyuta riskinə məruz qalması aşağıdakı kimi olmuşdur:

	AZN	**EUR**	**GBP**	**RUB**	**SEK**	**USD**
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	19,399	4,616	14	-	-	5,948
Debitor borcları	26,721	8,402	-	-	(9)	3,029
Verilmiş avanslar	1,208	24,797	-	13	82	9,713
Verilmiş kreditlər	3,691	-	-	-	-	-
Kreditor borcları	(252)	(10,549)	(3)	-	(11)	(9,336)
Alınmış avanslar	(5,267)	-	-	-	-	-
AÇIQ MÖVQE 2021	**45,500**	**27,266**	**11**	**13**	**62**	**9,354**
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	26,148	4,604	10	-	-	3,584
Debitor borcları	17,782	10,700	-	-	2	3,169
Verilmiş avanslar	1,418	21,546	-	13	82	11,501
Verilmiş kreditlər	3,175	-	-	-	-	-
Kreditor borcları	(1,557)	(8,430)	(3)	-	(10)	(9,171)
Alınmış avanslar	(2,287)	(2,318)	-	-	(11)	(140)
AÇIQ MÖVQE 2020	**44,679**	**26,102**	**7**	**13**	**63**	**8,943**

Likvidlik riski

Maliyyə departamenti ehtimal olunan pul vəsaitlərinin hərəkəti əsasında Şirkətin pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri ilə bağlı proqnozlara nəzarət edir. 31 dekabr 2021 və 2020-cu il tarixlərinə Şirkətin bütün maliyyə öhdəliklərinin ödəmə müddəti 3 aydan az olmuşdur.

14. Əlaqəli tərəflər ilə əməliyyatlar

31 dekabr 2021-ci və 2020-ci il tarixlərinə Şirkətin əlaqəli tərəflərlə hər hansı əhəmiyyətli qalıqları, o cümlədən həmin tarixlərdə başa çatan illər ərzində aparılmış hər hansı əhəmiyyətli əməliyyatları olmamışdır. 31 dekabr 2021-ci il və 2020-ci il tarixlərində başa çatan illər üzrə əsas rəhbər heyətinin ümumi məvacibi müvafiq olaraq 267 AZN və 242 AZN təşkil etmişdir.